

IKASTETXEA	92) TOKI ONA BHI		
IZENBURUA	Trikua . Bolatxo arantxaduna	MAILA	DBH 1
IRAKASLEA	Maite Arzuaga	IKASGAIA	03)Natur Zientziak

JATORRIA	
EGILEA	Berria egunkaria
IZENBURUA	Trikua. Bolatxo arantxaduna
ARGITALETXEA/Webgunea	Berria egunkariko eranskina: animalien erreinuan
URTEA	2009
ORRIALDEA (K)	
ISBN	
TESTU-MOTA	
OINARRIA	Testu inprimatua edo paperean
FORMATOA	Testu jarraia
MOTA	13 / Azalpen testua
ERABILERA	Hezkuntzako testua da: Animalia baten ezaugarriak (bizimodua ikasteko informazioa ematen da.

ESTRATEGIAK

IRAKURRI BAINO LEHEN

1.- Askotariko helburuekin irakurtzea

Testu honen irakurketaren helburuak izanen lirateke:

- a.- Interesgarria den izaki bizidun bati buruz informazio orokorra eskuratzea
- b.- Animaliei buruzko informazioa gida zientifikoetan nola egituratzen den ezagutzea
- c.- Naturan dauden basa animalien errespetua eta zaletasuna sortzea
- e.- Ozenkiko irakurketa lantzea: intonazioa, irakurtzeko trebetasuna

OHARRA

Horretarako, honelako metodologia eramango dugu: ikasleei testua banatuko zaie A3 formatuan eta ahal bada koloretan, honela testu originalarekiko fidagarritasuna mantendu nahi da, ikasleek forma ezberdinetara ohi daitezen (Egunkari testua da: bere tamaina, koloreak, paper mota... ezaugarri bereizgarriak ditu) eta testua banatu eta gaineratik aztertzen den bitartean gogoratuko dira helburuak. Testu hau animalien erreinua unitatearen amaieran irakurriko da, beraz, banatu aitzin aipatuko dugu animalia xarmangarri bati buruz gehiago jakiteko asmoz testu polit baten irakurketa egiten dela.

2- Irakurri aurretiko hipotesiak egitea: izenburua, formatua eta ilustrazioak aintzat hartuz.

- Jatorriari buruzko hipotesia: arestian erran bezala, testua **egunkari** baten gehigarri batetik lortu da.
- Hartzaileari buruko hipotesia. Zeinentzat dago idatzia? Aurkezpena erakargarria da, argazki polita ditu, kolore bero/goxoak eta idazkeraren tamaina handia da.
- Egitura eta disposizio formalari buruzko hipotesia.

Testuan hiru zati bereiz daitezke:

1.- Lehen ikusten dena, ezker aldeko zati laranja: izenburua duena, testua hiru koloretan bereizita eta argazki handiena duena. Protagonistaren lehenengo aurkezpena izango da. Honetan hiru izenburu

IKASTETXEA	92) TOKI ONA BHI		
IZENBURUA	Trikua . Bolatxo arantzauna	MAILA	DBH 1
IRAKASLEA	Maite Arzuaga	IKASGAIA	03)Natur Zientziak

bereiz daitezke:

a.- “Animalien erreinuan” (hizki xeheaz idatzia eta lehena) kokatzen gaitu. Aurkezten diguten iza biziduna animalia da.

b.- “Trikua” (hondoaren gainean kolore ilunarekin ongi bereiziz). Badakigu zein animaliar buruz arituko garen.

d.- “Bolatxo arantzauna” (kolore horia eta tamaina handitik txikienerako joera erakusten duena. Eta jarraian dagoen testuarekin erkatuz, tamaina txikiagokoa oraindik). Izenburu honek bakarrik aditzera ematen digu zein den aurkezten den animalia; hagitx ezaugarri bereizgarria aipatzen baitu.

e.- Izenburuen ondotik agertzen den testuan, letra txuri eta txikiak erabiliz, animalia honen aurkezpena egiten da: nolakoa den, nola eta non bizi den.

2.- Bigarren zatia, beheko aldeko fitxa izanen litzateke, hondo urdinez aurkeztua.

Biologiako gidetan animaliei buruz aurkituko ditugun fitxak bezalakoa da: datu zehatzak, labur idatz eta idazkera tamaina txikienerakoa da. Informazio gehiegi ez dago agerian baina aise irakurtzen da.

3.- Hirugarren zatia informazio kopururik handiena ematen digu, eta azalera handiena hartzen duena. Zati honek dituen bereizitasunak dira:

* zortzi ataletan banatua dago, zenbakituak eta bakoitza bere azpi izenburuarekin, adierazteko irakurriko dugun informazioa zeri dagokion.

* atal honetako testuak zabaltzen du fitxan emandako informazio laburtua. Datu gehiago ditu baina erakargarriak dira eta idazkera tamaina handian idatziak daude.

* zortzi ataltxo horiek, edozein ordenatan irakur daitezke, beraz, ikasleekin irakurketa prozesu irekia egiteko aukera ematen du,

3.- Era askotako aurretiko ezagutzak aktibatzea

- Erran bezala, animalien erreinuaren unitatea landu ondotik irakurriko da; beraz, animalien erreinuko talde nagusiak ikusiak ditugu (ornogabeak eta ornodunak, azken hauen barrenean ugaztunak eta euren ezaugarriak landuak daude).
- Izaki bizidun bakoitzaren funtzioa/nitxo ekologikoa ekosistema batean gogoraziko edo aipatuko da. Erakutsi nahi da denok dugula eginkizunen bat eta denekiko errespetua bultzatzen nahi da.
- Taxonomia zer den aipatuko da: izaki bizidunak izendatzeko modua. Nola eta nork sortu zuen aipatuko da eta erabiltzen den hizkuntza latina dela izen zientifikoa emateko; honela, izen arruntaz gain izen zientifikoa ezagutzeko irrika piztu nahi da.
- Azalpen testuaren ezagutzak gogoratzea: informazioa emateko testua, argitasuna, ordena eta zehaztasuna izan behar duena.

IRAKURRI BITARTEAN

4- Nork bere buruari galderak egitea irakurtzen ari denaren gainean

- Ikasleek testua ozenki irakurriko dute txandaka, irakasleak agindutako ordenari jarraituz.
- Irakurketa zatika egingen da, hau da, arestian aipaturiko lehen zatia irakurriko da eta irakasleak galdetuko du hitz eta esaldi guztiak ulertu diren edota galderaren bat dagoen irakurritakoa o ulertzen laguntzeko. Ikasleren batek galdetzen bada, irakasleak erantzun baino lehen galdetuko du bertze ikasleren batek erantzuna ezagutu eta eman nahi duen. Hala ez bada, edota ikaslearen erantzun osatu behar bada, irakasleak egingen du.

5.- Laburbiltze partzialak egitea

- Irakurritako zati bakoitzaren amaieran, zalantzak argitu ondoren, laburbiltze partziala egingen da. Horrelaxe:

IKASTETXEA	92) TOKI ONA BHI		
IZENBURUA	Trikua . Bolatxo arantzaduna	MAILA	DBH 1
IRAKASLEA	Maite Arzuaga	IKASGAIA	03)Natur Zientziak

1. Loaldia: noiz eta nola egiten duten habia, noiz arte luzatzen den loaldia.
2. Ezaugarriak: nolakoa den trikua, bere forma eta ezaugarri nagusia (arantzaduna izatea)
3. Babesa: bola bihurtzearen arazoak eta izaten duten itxura.
4. Etsaiak: triku gazteen eta helduen etsai arriskutsuenak.
5. Gautxoria: gaua da animalia honek jarduteko aukeratzen duen aldia.
6. Bizkorra: bere itxura gorabehera, piztia azkarra, igerilari trebea eta usaimen bikainekoa da.
7. Umealdia: umealdiaren luzera, ume kopurua eta handitu bitartean hauek dituzten ezaugarriak
8. Elikagaiak: elikagai anitzekoak dira, orojaleak.

IRAKURRI ONDOREN

6.- Inferentziak egitea

- Irakasleak aktibatu dezakeen inferentziaren bat izan daiteke fitxan pisua irakurtzerakoan konparazioen bat eskatzea: aipatu pisu bereko (kg 1 edo 1,5 kg inguruko) egunero erabiltze dugun edota inguruan ohikoa dugun zerbait. Modu honetan irakurritako informazioa hobeki bereganatzen da.
- Loaldia irakurri ondoren galdetu egun horretako batez-bertzeko tenperatura zein den eta hausnartu trikurik ibiliko den ala ez zelaietan barna.

OHAR METODOLOGIKOA:

Irakaslea has daiteke azalpenen bat ematen eta ikasleen jarrera partehartzailea bada (DBH1ea hala izaten baita), txandaka solas egin dezakete. Jarduera hau nekagarria suerta daiteke denek batera solas egin nahi izaten dutelako eta zaila izaten da batzuek bertzeek errandakoari kasu egitea, baina denbora emanez hezigarria da eta arauak finka daitezke (gerora ere jarraituko direnak).

7.- Testu mota, berariazko testu-generoa eta berariazko egitura identifikatzeko estrategiak

Hautatutako testuaren balorazioa eginen da ikasleekin, kontuan izanik azalpena dela.

Lehenengo irakurketa akitu ondoren, ikasleekin aztertuko da:

- a.-Idatzian erabilitako hiztegia egokia iruditu zaien (aisa, eramangarria, arrotza...).
- b.-Idazkeraren tamaina, koloreak gustukoak dituzten, erakargarriak suertatu zaizkien ala ez.
- d.- Argazkiak egokiak eta interesgarriak iruditu zaizkien.
- e.- Azalpen testua denez, emandako informazioaren egitura ulergarria, egokia iruditu zaien ala ez. Baita emandako informazioaren ordena, maila eta kantitatea ere egokiak iruditu zaizkien.
- f.- Hasieran aipatutako helburuak betetzen diren irakurketa honekin.